

Als staving van het boven gezegde, zij vermeld, dat van een door mij bijeengebrachte verzameling sumatraanse spinnen, door de bekende spinnenkenner ED. REIMOSER te Wenen bewerkt (Supplementa Entomologica No. 10, Mei, 1925), onder 112 soorten zich slechts één enkele nieuwe soort bevond. Een spinnenverzameling van het eiland Simaloer, door dezelfde deskundige bewerkt (Entomol. Mitteilungen, Bd. XVI, No. 1, Jan. 1927), bestond uit 44 bekende en 1 nieuwe soort.

De heer VAN MULLEM heeft echter groot gelijk, indien hij liefhebbers van de natuur wenst op te wekken tot het doen van waarnemingen aangaande het leven en de gewoonten van tropische spinnen, want daaromtrent is nog zeer veel merkwaardigs te ontdekken.

Fort de Kock, April 1930.

EDWARD JACOBSON.

**Trionyx cartilagineus Bodd.** — De heer COOMANS DE RUITER vertelt op blz. 69 een en ander over de wijze van voeding van deze schildpad. Het zij mij vergund naar aanleiding daarvan eenige opmerkingen te maken.

In Bandjermasin komen deze dieren zeer veel voor. Bij hoog water loopt een groot gedeelte van de kota onder en wanneer het water valt, blijven in de ontelbare kreekjes en slokan zeer vele dieren achter, waaronder ook *Trionyx*, welke hier *bidawang* wordt genoemd. Zoo kan men deze dieren kalmpjes onder en om het huis zien zwemmen, waar ze *jacht maken op de ikan gaboës*, die bij hoog water zooveel voorkomen, dat de bedienden tientallen van deze visschen met een stok kunnen doodslaan!

Dat *Trionyx* zich zou voeden met afval en faecaliën lijkt mij zeer onwaarschijnlijk, hoewel Bandjermasin—wat faecaliën betreft—een dorado voor deze dieren zijn zou. Door hun levenswijze geven de dieren wel eenigszins aanleiding tot de veronderstelling als zouden zij zich met afval voeden, want zelfs in de W. C.'s komen zij voor, d. w. z. in het water, dat zich daaronder bevindt. En daarin schijnen zij zich zeer op hun „gemak” te gevoelen.

Dat *Trionyx* gaarne *ikan gaboës* eet, daarvan heb ik mijzelf overtuigd.

Op het erf van onzen buurman heb ik eens een *Trionyx* gevonden, die aan het eieren leggen was. Twaalf eieren lagen netjes achter elkaar in het hoge gras zonder eenige bedekking aan den kant van de slokan. De eieren, die, evenals het vleesch, door de Chineezers zeer gaarne worden gegeten, zijn mooi rond <sup>1)</sup> en hebben zoo'n harde schaal, dat men er met een gewone naald niet doorheen kan komen. Ik heb geprobeerd de eieren uit te blazen, maar nadat ik met veel moeite een behoorlijk gat in de schaal gekregen had, bleek de dooier zoo dik, dat er aan uitblazen niet te denken viel. Wel eigenaardig, dat de eieren van deze schildpad zoo'n harde schaal hebben. In de boeken leest men altijd van een leerachtige schaal.

In de Barito kan men *Trionyx* zich vaak zien zonnen. De dieren zitten dan op een boomstronk, hoog op de pooten, en met de lange hals zoover mogelijk uitgestrekt om zooveel mogelijk te genieten van het zonnetje. De dieren zijn zeer waakzaam. Komt men wat te dicht in de nabijheid, dan verdwijnen ze onmiddellijk in het water!

Evenals de *peratja* (*Acrochordus javanicus*) wordt *Trionyx* vaak met den hengel gevangen.

Bandjermasin, 7 April 1930.

C. J. LOUWERENS.

**Blyxa.** — De heer DE VOOGD heeft in den vijver Tenang bij Moearadoea in de Res. Palèmbang ( $\pm 60$  km ten N van het Ranaumeer) een *Blyxa* aangetroffen, welke echter bij gebrek aan rijpe zaden niet verder te determineeren is. Echter blijkt dus, dat *Blyxa* wèl voorkomt in Zuid Sumatra (zie ook De Trop. Natuur 1930 p. 52).

V. ST.

<sup>1)</sup> Deze zijn onlangs beschreven en afgebeeld door Dr KOPSTEIN in Treubia, Vol. XI, 3, Febr. 1930.

## BOEKBESPREKING

„**The Singapore Naturalist**” en „**The Hongkong Naturalist**”. — Het Hoofdbestuur onzer Vereeniging heeft eenige jaren geleden eenige nummers ontvangen van een publicatie, genaamd „The Singapore Naturalist”, „being the Official Organ of the Singapore Natural History Society, founded 1921”. Het zijn 5 nummers, verschenen tusschen Juli 1922 (nr. 1) en Januari 1925 (nr. 5), bevattend kleine artikelen op allerlei gebied, meest plant- en dierkundig, en verslagen van vergaderingen en excursies. Of er na nr. 5 nog meer nummers verschenen zijn van dit zustertijdschrift van De Tropische Natuur is ons niet bekend.

Wij werden hieraan herinnerd, toen wij dezer dagen Vol. I, nr. 1 (Januari 1930) ontvingen van „The Hongkong Naturalist”, in hetzelfde formaat uitgegeven. Als ondertitel lezen wij „a quarterly illustrated journal principally for Hongkong and South China”. Het bevat artikelen over „The birds of Hong Kong”, „Orchidaceae of Hong Kong”, „The ferns of Hong Kong”, „A Synopsis of the Fishes of China”, voorts kleinere waarnemingen over broeden en trekken van vogels, enz., alles voorzien van foto's en afbeeldingen en zelfs van een fraaie gekleurde plaat. Het blijkt wel, dat de flora en fauna van Hong Kong, gelegen even benoorden de Philippijnen en op gelijke breedte als de Zuidpunt van Formosa, heel wat punten van overeenstemming vertoont met die van onzen Oost.

Wij zien met belangstelling naar verdere nrs. uit. De intekenprijs bedraagt 5 straitsdollars of 10 shillings per jaar, te zenden aan Dr HERKLOTS, The University, Hongkong, China.

D.

„Indië”.—Ter aankondiging en bespreking werd ons toegezonden het album „Indië” van DROSTE's Cacao- en chocoladefabrieken te Haarlem. Op dezelfde wijze als VERKADE te Zaandam al een heele reeks albums over allerlei onderwerpen heeft uitgegeven, meerendeels van de hand van JAC. P. THIJSE, doet DROSTE nu een dergelijk album over Indië het licht zien, een lijvig boekwerk, keurig gedrukt en geïllustreerd en met een groot aantal (150) gekleurde plaatjes en platen, die door de chocolade-eters verzameld en erin geplakt moeten worden. De tekst, van de hand van den heer J. C. LAMSTER, behandelt uitvoerig en onderhoudend het leven en werken, de gebruiken en instellingen bij de verschillende volkeren van onzen archipel. Het boek zal er veel toe kunnen bijdragen, de Nederlanders omtrent Indië in te lichten, maar ongetwijfeld ook in Indië zelf een ruime verspreiding vinden. De Maleische onderschriften onder de plaatjes wijzen erop, dat ook dit laatste de bedoeling is.

D.

## MEDEDEELINGEN VAN DE VEREENIGING

**Afdeeling Buitenzorg.**—Zondag 6 April werd met 16 deelnemers een excursie gemaakt naar het kratermeertje Telagawarna (een bekend punt voor touristenuitstapjes), op 1400 zeehoogte bij den Poentjak gelegen, en het zich daar in de buurt bevindende moeras Telagasaat (uitgedroogd meer). Het eerste is zeer diep en is gelegen aan den voet van een fraai beboschte helling; het is het fraaiste van de twee. Het andere bereikt men door in NE richting eenige theetuinen door te loopen; deze en een zwaar beboschte helling vormen de entourage; het is botanisch het meest interessant. Het is omzoomd door een zône van boomen en boschjes, waar *Nepenthes* in gevonden moet zijn. Het moeras zelf is zeer drassig en volkomen horizontaal. Verschillende beekjes loozen hier hun water. Volgens het zeggen moet de afwatering ondergronds zijn (door doorsijpelen), doch zeker is dit niet; misschien is het wel juist voor Telagawarna. De vegetatie bestaat vrijwel alleen uit *Scirpus mucronatus*, *Equisetum debile* en *Kyllinga melanosperma*. Plaatselijk bevindt zich een groote massa *Pandanus* en wat varens. Overigens wordt de eentonige vegetatie gebroken door een daar algemeene *Colocasia* en *Begonia crenata* DRYAND., een hier en daar in W. Java verwilderde, oorspronkelijk gekweekte soort. De onderlaag wordt in hoofdzaak gevormd door de uit het bosch geëmigreerde *Nertera depressa* met haar fraai oranje-roode besjes. Vrij regelmatig vindt men ook de witbloemige *Polygonum barbatum*. Vermoedelijk is deze rawa vrij oud, want kortelings is bij boringen gebleken, dat er zich op den bodem een weliswaar dun, doch echt veenlaagje bevindt.

Op den terugweg langs den fraai aangelegden Poentjakweg naar beneden, werden door eenige deelnemers pogingen aangewend een groote pruik (of liever baard) van de nieuwe *Viscum*-soort (zie De Trop. Natuur 1929, p. 119) uit een *rasamala* naar beneden te krijgen, die op ongeveer 1000 m zeehoogte aan den oostkant van den weg in een ravijn staat. Helaas zonder succes.

Zondag 6 April werd met een groot aantal deelnemers een zeer geslaagd bezoek gebracht aan het Veeartsenijkundig Instituut, alwaar de Directeur, Dr C. BUBBERMAN, ons een waarlijk grootsche ontvangst bereidde.

Maandag 7 April was tezamen met de Kon. Natuurk. Ver. een lezing georganiseerd. Prof. DOCTERS VAN LEEUWEN hield een interessante lezing over het „Leven der *Loranthaceae*”. De afhankelijkheid der bestuiving en zaadverspreiding van vogels vormde de hoofdschotel. Daar er binnenkort van de hand van Prof. DOCTERS VAN LEEUWEN een uitvoerig artikel over dit onderwerp in De Trop. Natuur zal verschijnen, behoeft hier thans niet nader op de lezing te worden ingegaan.

S.